

EXPOSITIO IV.

86. Repleti sunt omnes. Qui erant in illa sacra Congregatione fere 120. non quod omnes recepissent...

87. Propter Spiritus sanctus datur eloqui illis. Non loquebantur ex proprio affectu, ut ait D. Chryostom.

QUAESTIO XII.

Quare hic tam alta, & sublimia Myseria proponuntur, quae hic per sequentia notabilia explicantur?

88. Primum notabile. Secundum phrasim Scripturae aliqui dicunt pleni gratia, & hos tantum invenio...

90. Illi autem dicuntur pleni gratia, quando gratia ipsa eis datur primario, ac principaliter, ob dignitatem...

SECUNDUM NOTABILE.

91. Repleti sunt omnes Spiritu sancto, ut explicat Sanctus Leo Papa sermone, 3. de Pentecost.

Repleti sunt Spiritu sancto, non quod omnes aequalem gratiam recepissent, sed unus majorem, alius minorem...

TERTIUM NOTABILE.

Spiritu sancto.

Multa congerunt aliqui Expositores de Spiritu sancto, de ejusque processione a Patre, & Filio, ejusque consubstantialitate...

Dicitur Spiritus Sanctus, quod nomen Christus D. dedit: Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

NOTABILE QUARTUM.

Qualiter divinus Spiritus in nobis maneat.

Cum ipse divinus Spiritus cum gratia, ac charitate nobis communicatur, ipsamet persona Spiritus sancti nobis physice, ac realiter donatur...

Joan. 14. Veniemus, & mansionem apud eum faciemus, quod necessarium refertur ad tres Divinas Personas: Mansionem faciemus...

97. Non dico, quod Deus sit in anima iusti per aliquam unionem, sed per intimam, & singularem sui praesentiam...

98. Ex quo maxime admiranda, ac veneranda summa pietas, atque clementia nostri sanctissimi Salvatoris Iesu Christi, qui absens in caelum talem Paraclytum...

QUINTUM NOTABILE.

Donum Linguarum.

Hoc excellentissimum donum quatuor importat, Primum loquens in una lingua ad circumstantes diversarum Nationum...

100. Si vero queras an hoc etiam donum linguarum communicatum fuisset Beatae Virgini Mariae, & etiam aliis mulieribus...

n. 5. ergo jam a principio habuit aliquod donum linguarum, nunc vero luculentius;

Quod etiam dico de Magdalena, quae Massiliensis in Gallia praedicavit, ac de aliis mulieribus, quae de aliis Domini discipulis ibi stantibus...

NOTABILE SEXTUM.

In quibus linguis loquebantur Apostoli?

D. Cyprianus sermone de Spiritu sancto, Arotor. Oecumen. & alii sic tenent, quod Apostoli loquebantur una sua lingua patria...

Secunda sententia, quam tenet D. Cyrillus Catech. 17. Nazianzenus orat. 44. D. Leo. serm. 1. de Pentecost. D. Ambrosius in Psal. 118. D. Aug. tractat. 93. in Ioan. D. Gregorius homil. 30. in Evangel. (& in quam maxime inclinatur Lorinus, & Cornel.) affirmat, quod sacri Apostoli, ac fideles vicissim, ac successive variis linguis loquebantur...

Videtur mihi in bona concordia, ac sensu, utraque sententia vera; nam loqui in una lingua, & audiri a diversis nationibus diversarum linguarum, est prima, & magna excellentia inter eas quas habet donum linguarum...

Cum hoc tamen stat, quod etiam Petrus, alique Apostoli loquerentur aliis etiam linguis, v.g. Chaldaica, Syriaca, Indica, ac proinde in hac sacra die Pentecostes respicitur in illis donum linguarum secundum illas quatuor species, quas habet, & explicavi supra Notabili quinto, ut sic maxime virtus Spiritus sancti in eis claresceret.

NOTABILE SEPTIMUM.

Quot, & quanta sint linguae in toto Orbe, & ab Apostoli omnium accepissent donum?

Sacri Apostoli omnium linguarum totius Orbis acceperunt donum, ac cognitionem, & loquelam, quia, ut Magistri, & Doctores omnium gentium destinabantur, ut ita D. Ambrosius epist. 9. Quot autem essent linguae in Orbe? multi Authores, & Cardinalis Hugo tenent esse Septuaginta duas iuxta numerum Discipulorum Christi, ita ut unaquaque lingua daretur Praedicator unus, & tot essent linguae quot praedicatores.

107. Ex epistolis, quæ veniunt ex India, refertur, quod in una parte Indiæ Occidentalis, numerantur septuaginta Linguae, ita ut unaquæque Civitas habeat propriam linguam ob continua bella inter ipsas Civitates, ut ita secretum unius non cognoscatur ab altera. An verò harum linguarum, quæ post Apostolos accreverunt, & inventæ sunt in Orbe, habuissent plenum donum, & notitiam? dubitabis. Respondedo, quod talium linguarum notitia, cum tunc non extarent, non esse necessaria ad prædicationem Evangelicam, ac conversionem gentium; si tamen hoc concedatur ob magnam, & excellentem dignitatem Apostolorum, & abundantiam donorum eis communicatam, non repugnabo.

QUÆSTIO XIII.

Quare Deus in suis Apostolis tot, & tantas linguas ordinaverit?

108. Ratio est manifesta: quia omnes gentes vocabantur ad Ecclesiam & fidem, quæ omnium linguis erat prædicanda; nam omnibus Deus aperit viam ad salutem, & ideo in illa cœlesti Civitate dicitur: Ab Oriente porta tres, & ab Aquilone porta tres, & ab Austro porta tres, & ab Occasu porta tres. Apoc. 21. n. 13. vide ibi dicta: Nunc quæro rationes aliquas morales.

109. Secundo, Apostolis Prædicatoribus in toto Orbe donum linguarum confertur, ne interpretibus uterentur, sub quibus multoties multa falsitas latet. Tertio loquuntur omnium linguis ad publicanda Christi magnalia. Vide supremum Dei consilium, ut jam notavi tom. 5. in Evang. lib. 8. cap. 14. q. 7. n. 65. Petrus hic infra n. 12. clamat omnium linguis, ut audiretur ab omnibus gentibus sub sole: Audite viri Israëlita verba hæc: Iesum Nazarenum virum probatum à Deo in vobis, virtutibus, & prodigiis, & signis: At vero Caïphas suo idiomate clamat contra Christum Blasphemavit, Matth. 26. n. 60. & Io dæi suo Hebræo sermone vociferant ad Pilatum: Si non esset hic malefactor non tibi tradidissimus eum. Io. 18. n. 3. c. Iudæi unâ linguâ pestiferâ dicunt Christum blasphemum, & malefactorem; at Petrum non una linguâ, sed omnium idiomate testificatur Christum Iesum virum Sanctum, iustum, ac probatum à Deo; Injuria, quam aliquorum depravata lingua finxit, non una lingua, sed variis linguis expurganda, ac refutanda fuit, & ideo Paulus ait ad Philipp. 2. n. 11. Omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

110. Secundo ad fabricandum Tabernaculum cum omni magnificentia mandat Deus Moyfi, Exod. 25. n. 3. Hac sunt, quæ accipere debetis, aurum, & argentum, & æs. Si Tabernaculum adstruebatur cum tanta sumptualitate, ad quid cum auro, & argento etiam mitteretur æs: sicut & Salomon ædificans Templum magnis sumptibus, ut etiam illius pavimentum inviviscum, & ex viviscis esset ex auro, 3. Reg. 6. n. 29. Finxit etiam duas columnas æreas; 3. Reg. 7. n. 15. Ad quid ergo, ubi erat tam auri, & argenti copia, quæ in tempore Salomonis tanquam nullius pretii habebatur, ut dicitur 3. Reg. 10. n. 11. ad quid etiam æs: sub ere intelliguntur variæ metallorum species, ut Cippum: sunt ergo in tabernaculo, ac templo Dei omnia metalla, aurum, argentum, æs, cippum; hæc quippe metalla, cum pullantur, dant sonum ad modum vocis; sunt igitur in templo Dei, quia ad ornatum Ecclesiæ maxime pertinet multarum vocum, linguarumque varietas, Origen. homil. 13. in Exod. ar. Opus est are ad tabernaculi constructionem; puro æs accipi

111. Quod una mala lingua finxit variis linguis dicitur. Varietas linguarum in servit ad ornatum Ecclesiæ. Origen.

pro voce, audi Apostolum: si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem non habuero, factus sum velut as sonans, aut cymbalum tinniens. Ita ergo loqui linguis, & interpretari ex alia in aliam linguam, æris oblatio est; necesse est enim omnia habere tabernaculum Dei, & nihil deesse in domo Dei.

QUÆSTIO XIV.

Sacri Apostoli repleti Spiritu sancto quid loquebantur?

Cooperunt loqui magnalia Dei. Laurentius de 111. Claudibus Mariæ Virginis lib. 1. ait: Repleti sunt omnes Spiritu sancto, ecce plenitudo interior; & cooperunt loqui, ecce redundatio exterior. Quia, ut ait D. Gregor. homil. 33. in Evang. Certe linguis igneis apparuit Spiritus sanctus, quia omnes, quos replevit ardentes pariter, & eloquentes facit. Iuxta illud, quod dicitur Sap. 1. n. 8. Spiritus Domini replevit Orbem terrarum, & hoc quod continet scientiam habet vocis. D. Greg. Sap. 1.

Quid loquebantur Apostoli? ait Textus magnalia Dei, & quæ erant hæc magnalia? Opera nempe suis discipulis, ut illorum essent testes superiori cap. 1. n. 8. sic & Petrus cum ageret de eligendo Apostolo in locum Iudæ ait eodem cap. 1. n. 21. Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati omni tempore, quo intravit, & exivit D. Iesus, incipiente à Baptismate Iohannis usque in diem, qua assumptus est à nobis testem resurrectionis ejus fieri unum nobiscum. Quod valde promptè discipuli adimpleverunt; sic D. Petrus in concione, quam habuit in præfenti tota fuit de Vita Christi, maxime de ejus passione, morte, ac resurrectione, ut patet ex hoc capite à n. 14. Opera enim Christi pro nostra redemptione sunt magnalia Dei. Magnus Dominus, & laudabilis nimis, Psal. 65. n. 4. de quo multa dixi variis in locis. Magnalia Dei Christi opera.

Illud tamen expendo in præfenti, quomodo loquebantur; ait D. Chrysof. in præfenti Apostolice materia cœlestia, id est verba cum elegantia, ac pompa composita, & ardentia ad inflammanda, & compungenda corda audientium; sic etiam ait Occumenius coeperunt loqui, erant scita, brevissime sententia, quas linguis variis proferebant, brevia, ac compendiosa mysteria oracula eructabant, multo tamen decore, ac pulchritudine ornata, ut animos ad se devincerent, ac allicerent. Verbum eloquens efficax ad persuadendum.

In imminente vitæ totius populi periculo, pro ipsius vita, ac salute ingrediens Esther ad Regem Assuerum cap. 14. n. 13. sic ad Deum deprecabatur: Tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu Leonis. Malcus apud Bibliam Maxim. legit sermonem bene sonantem. Prudens Regina non postulat sapientiam verbo, nec benevolentiam, ac amorem Regis in animo erga se, sed postulat sermonem politicum, atque eleganter ornatum, ut fervescerent Regis animum valeat delinire: Prudens Regina apud primè agnoverat quantum apud aulicos sermonis cultus, decora loquela, ac pulchra, & elegantia verba pervaleant, pro quo facit illud; quod de altera Regina Amalafunta ait Cassiodorus lib. 11. var. 15. Hanc enim dignissimè omnia regna venerantur: quam videre reverentia est, loquentem audire miraculum: qua enim lingua non probatur esse doctissima navis sermonis ubertate gloriatur, excellenti cunctis in propriis, cum sit equaliter ubique mirabilis. Ut omnes arctius devinceret eloquentia, quam potentia. Cum

Cum

115. Cum Deus apparuisset Moyfi, ut eum ad Pharaonem mitteret cum multa potestate faciendi signa, & prodigia, præ humilitate à tanto negotio se excusans, ait Exod. 4. numer. 10. Obsecro Domine, non sum eloquens. Chaldaicus habet: Domine non sum vir eloquens: Pagninus, Non vir verborum sum D. Ambros. Maurulus: Non vir gracili locutione sum. Si tam ampla potestas ei committitur ad perpetranda tanta mirabilia cum virga sua in manu, ut valeat devorare dracones Ægyptiorum, frustranea videtur excusatio, quam proponit ex eloquentiæ defectu, ubi est tanta, & tam eximia potestas, ad quid eloquentia? Ut dicat non sum vir eloquens, non sum vir verborum: Alta consideratione Magnus Gubernator hanc excusationem præterdit; optimè enim sciebat, quod res tam ardua, ac difficilis potius erat vincenda, atque agenda fecunditate verborum, quam dominantis ferrea virga, & cum ipse se antea non agnosceret eloquentem, & ex colloquio Dei non fuisse datam, inde à tali munere se retrahit. D. August. lib. 1. in Exod. q. 7. Tanquam offensus fieri potuisse, ut qui antea eloquens non fuisset, repente fieri ex quo cum illo Deus loqui cepit.

Actor. 2. n. 5. Erant autem in Jerusalem habitantes Iudæi viri Religiosi ex omni natione, quæ sub cælo est. N. 6. Facta hac voce, convenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes.

VERSIONES.

Syrus Parisiens. Commorantes Iudæi, qui timebant Deum. Arabicus. Jerusalem degentes Iudæi. Ethiopicus. Homines electi. Aria. Ab omni genere eorum. Alii. Dei Cultores. Syrus. n. 6. Fuit vox illa, congregatus est totus populus, & commotus est, eo quod audiens erat homo, quod loquentes ipsorum linguis erant. Arabicus. Cum factus esset prædictus sonus complures illorum simul confluentes. Ethiopic. Congregati sunt omnes illi conturbati. D. Chrysof. Percussi sunt.

EXPOSITIO V.

116. Erant autem in Jerusalem viri Iudæi habitantes, vel quia ibi aliqui habebant domicilium permanens, vel quia in curia regali erant ibi negotii causa, vel quia ibi aderant ratione Festi Pentecostes juxta legem Exod. 23. n. 17. Ex omni natione, quæ sub cælo est. Hyperbola est, id est ex multis, & variis terris; Nam Iudæi ob multas persecutiones maxime Antiochi Epiphane toto orbe erant dispersi, & ubique debebant, ut etiam nunc degunt; ut ait D. Nazianzenus orat. 44. quod supremo Dei consilio factum est, ut tot mirabilium, ac prodigiorum, quæ hic facta sunt essent testes, & per diversas orbis partes narrarent: ita D. Chrysof. in præfenti.

117. Religiosi Cicero lib. 3. de Natura Deorum circa finem existimat Religionem dici à Religendo, ac sit virtus, quæ tantum pertractat de Deo, & solum Deum præligit cæteris rebus contemptis; D. verò

August. lib. de vera religione ad finem doct Religionem dici à religando tanquam, ac sit hæc virtus veluti quoddam vinculum, quod nos Deo alligat, & religat, ut soli Deo totis viribus serviamus.

Viri Religiosi Syrus vertit Timeles Deum. Ethiopicus homines electi, Alii Dei Cultores, inter quos numerantur filii, ac discipuli Eliæ, & Elifai, ita multi antiquissimi, & gravissimi Authores, ut Ioannes Ciminet, Ioannes Grossi, Venerabilis Pater Soreth, Palæonydor, & alii, quos citat, ac sequitur M. Lefana tom. 1. Annal. ad annum Christi 34. num. 3. fol. 718. quibus accedit sapientissimus Magister Iosephus Andres ex Sacra Societate Iesu Decore Carmel. Decore 59. num. 324. fol. 432. & maxime facit pro hac sententia, id, quod legitur in quarta lectione ad matutinum in festo commemorationis B. Virginis de Monte Carmelo 16. Iulii, quæ ita habet: Cum Sacra Penecostes die, Apostoli Cœlesti afflati variis linguis loquerentur, & invocato angustissimo Iesu nomine, mira multa pararent, viri plurimi, qui vestigiis Sanctorum Prophetarum Eliæ, Elifai institerant, & Iohannis Baptiste præconio ad Christi fidem comparati, &c. Evangelicam fidem angustissimè amplexati sunt. Quæ lectio multipliciter fuit examinata, & approbata à Sacra Congregatione, & confirmata à summis Pontificibus Paulo V. Urbano VIII. Alexandro VII. Clemente X. ergo cum aliis viris, qui ad Cœnaculum concurrerent, fuerunt etiam isti Discipuli Eliæ, & in hujus rei memoria est antiquissima consuetudo in Religione Carmelitana, quæ memoriam hominum excedit, quod omnibus diebus ante Missæ exordium decantatur Antiphona: Veni sancte Spiritus, &c. cum oratione Deus, qui corda fidelium, &c. Officium Carmelitani.

Facta autem hac voce, quæ fuit, ut legit Syriacus vers. 1. tanquam sonus, & seu strepitus vehemens, sive à vento, sive ab alia re excitatus, dicitur vox in scriptura, sic quando Deus dedit legem in Monte Sinai dicitur Exod. 19. coeperunt fulgura, & tonitrua, de quo agens Regius Vates inquit Psal. 17. num. 14. Altissimus dedit vocem suam grandis, & carbones ignis pro tonitru poluit vocem 115. & 1. Reg. 12. nm. 17. convenit nempe ad Cœnaculum multitudo magna & valde magna; nam ex ipsa multitidine conversi sunt ad fidem tria millia mente confusa est. Ethiopicus conturbati sunt. D. Chrysof. Percussi sunt, admiratione, stupore, ac timore tam insoliti prodigii, ut inquit Varablas, & Caietanus, nesciebant, & non poterant capere ob quod tam insolita mirabilia fierent cum audiretur tantus strepitus in Cœnaculo, qui tot mirabilia hominum voluit congregare, tum quia audiebant eos loquentes linguis suis. Antiqua consuetudo.

Actor. 2. n. 7. Stupebant autem omnes, & mirabantur dicentes; Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur Galilæi sunt? N. 8. Et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus

VERSIONES.

Arabicus. n. 7. Et attoniti erant. Syrus. Dum diceret unus ad unum. Ethiopic. Conturbati sunt & mirati sunt. S. Prosper Nonne sunt natione Galilæi? Syrus. n. 8. Sumus audientes homo, homo. Ethiop. In sermone regionum originis nostræ Occumen. Audivimus eos quisque in sua propria lingua. S. Prosper